

Xie Shiyuan órnagy:

KIHÍVÁSOK ÉS KILÁTÁSOK – KÍNAI SZEMMEL

Kína konstruktív politikája az ázsiai–csendes-óceáni térség multilaterális és hatékony biztonsági struktúrájának előmozdítására

ÖSSZEFOGLALÓ: A szerző tanulmányában a 2017-es kínai Fehér Könyv (*China's Policies On Asia-Pacific Security Cooperation, a Kínai Népköztársaság Védelmi Minisztériuma, 2017. január 1.*) alapján mutatja be és elemzi az ázsiai–csendes-óceáni térség multilaterális, hatékony biztonsági struktúráját előmozdító kínai koncepciót, Kína pozitív politikáját és nemzetközi szerepvállalását, melynek témakörei: az ázsiai–csendes-óceáni térség multilaterális biztonsági struktúrája előmozdításának szükségessége; Kína koncepciója az ázsiai–csendes-óceáni térség multilaterális biztonsági struktúrájával kapcsolatban, a pozitív kínai hozzáállás; Kína részvétele az ázsiai–csendes-óceáni térség multilaterális biztonságával kapcsolatos nemzetközi együttműködésben.

KULCSSZAVAK: Kína, ázsiai–csendes-óceáni térség, biztonsági struktúra, biztonsági keretrendszer

BEVEZETÉS

Az ázsiai–csendes-óceáni térség stratégiaiul rendkívül fontos a világ számára földrajzi, gazdasági, kulturális és politikai szempontból egyaránt.

Az ázsiai–csendes-óceáni térség elnevezése a Csendes-óceán nyugati partján fekvő ázsiai régióra utal, amely tartalmazza Kelet-Ázsia, Délkelet-Ázsia, Dél-Ázsia és Óceánia összesen 44 országát.¹ (Ezeket kívül – gazdasági és politikai szempontokból – amerikai és kanadai terület is tartozik a térséghez, ezért valójában az érintett országok száma 46.²) A világ stratégiaiul legfontosabb kereskedelmi csatornája, a Malaka-szoros szintén a térségben található. 2010-ben a globális tengeri kereskedelemnek több mint a fele a Malaka-szoroson haladt át.³

Gazdasági jellemzők. Az ázsiai–csendes-óceáni térség 2016-os GDP-je 45 100 Mrd USD-t ért el, ami a globális, 75 500 Mrd USD értékű GDP-nek az 59,7%-át tette ki. Az ázsiai–csendes-óceáni térség GDP-jének 2,8%-os növekedési üteme magasabb, mint a globális GDP 2,5%-os növekedési üteme.⁴ A világ öt legnagyobb gazdasági központjából négy

¹ A 44 ország között van Kína, Japán, Mongólia, Észak-Korea, Dél-Korea, Brunei, Kambodzsa, Kelet-Timor, Indonézia, Laosz, Malajzia, Mianmar, Fülöp-szigetek, Szingapúr, Thaiföld, Vietnam, Oroszország, Banglades, Bhután, India, Maldív-szigetek, Nepál, Pakisztán, Srí Lanka, a Brit Indiai-óceáni Terület, Ausztrália, Új-Zéland és további 15 csendes-óceáni szigetország. <http://apcss.org/about-2/ap-countries/> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 06.)

² Asia-Pacific Center for Security Studies (APCSS). <http://apcss.org/about-2/ap-countries> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 06.)

³ United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). Review of Maritime Transport 2011. <http://unctad.org/en/pages/PublicationArchive.aspx?publicationid=1734> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 06.)

⁴ APEC – Asia-Pacific Economic Cooperation. Key Indicators Database. http://statistics.apec.org/index.php/key_indicator/index (Letöltés időpontja: 2018. 02. 06.)

van a térségben: az Amerikai Egyesült Államok, Kína, Japán és India. A legbefolyásosabb globális nemzetközi gazdasági együttműködési szervezetek közül az APEC, az SCO, az ASEAN és az SAARC⁵ van jelen a térségben.

Katonai és politikai jellemzők. A tíz legerősebb globális állami haderőből öt van képviselve a térségben: az Amerikai Egyesült Államok, Oroszország, Kína, Japán és India. A térség teljes lakossága a világ népességének több mint 50%-át teszi ki (több mint 3000 nyelvjárást beszélnek). A hét hivatalosan elismert nukleáris hatalomból öt található a térségben: az Amerikai Egyesült Államok, Oroszország, Kína, India és Pakisztán.⁶

A hidegháború vége óta az ázsiai–csendes-óceáni térség viszonylag stabil helyzetben maradt, ugyanis kedvező feltételeket teremtett a térség országainak gazdasági és társadalmi fejlődéséhez, valamint a gazdaság különböző területein történő térségi együttműködéshez. Ennek ellenére az etnikai kultúrák közötti nagy különbségek, a nemzetek kiegyensúlyozatlan fejlődése, a népesség előregedése, a történelem által hátrahagyott megoldatlan problémák és a geopolitikai feszültségek miatt még nem alakult ki egy kiterjedt és hatékony többoldalú biztonsági együttműködési keretrendszer a térség országai között. A világgazdaság gyors fejlődésével a globális politikai és gazdasági stratégiák jelentős kiigazításokon és változásokon mennek keresztül, és ebből adódóan befolyásolják az ázsiai–csendes-óceáni térség biztonsági helyzetét, egyúttal csökkentik a biztonságot.

Jelenleg a térség sok biztonsági kihívással néz szembe. A Koreai-félszigeten zajló nukleáris tevékenység miatt a térség egyre bonyolultabbá és érzékenyebbé válik. Az afganisztáni kérdésekkel kapcsolatos egyeztetés lassan valósul meg. A térség országai között a szárazföldi (és tengeri) területek szuverenitásával kapcsolatos viták egyre jobban kiszélesednek. Néhány ország a katonai jelenlétét növeli, ugyanakkor egyes országok a katonai korlátok felszabadítására törekednek. Több ország bonyolult politikai és társadalmi átalakuláson megy keresztül. A nem hagyományos biztonsági fenyegetések egyre súlyosbabbakká válnak, mint például a terrorizmus, a természeti katasztrófák és a nemzetközi bűncselekmények. A fenti biztonsági kockázatok nagy nyomást fejtenek ki a térség átfogó fejlődésére.⁷

Az IMF⁸ szerint: „Az ázsiai–csendes-óceáni térség fejlődése továbbra is jelentős (valójában a térség gazdasági növekedése a leggyorsabb világszerte) [...], de a térség rövid távon is sok bizonytalansággal és kockázattal néz szembe, amelyek tovább fokozódnak a jövőben. Középtávon a térség gazdasági növekedése is jelentős akadályokba ütközik, mint például a népesség előregedése és a lassú termelékenység...”⁹

A fenti problémák leküzdése érdekében az ázsiai–csendes-óceáni térségnek elő kellene mozdítania a strukturális reformokat. „Az ázsiai–csendes-óceáni térségben a gazdasági növekedés várhatóan továbbra is stabil marad [...], de továbbra is számos kockázattal néz szembe, mint például a kereskedelmi protekcionizmus emelkedése és a geopolitikai feszültség súlyosbodása...”¹⁰

⁵ SCO – The Shanghai Cooperation Organization; ASEAN – Association of Southeast Asian Nations; SAARC – South Asian Association for Regional Cooperation.

⁶ United States Pacific Command (USPACOM). USPACOM Area of Responsibility. <http://www.pacom.mil/About-USPACOM/USPACOM-Area-of-Responsibility/> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 06.)

⁷ The Ministry of Defence of the People's Republic of China, White Paper: China's Policies on Asia-Pacific Security Cooperation, 2017. január 11. http://english.gov.cn/archive/white_paper/2017/01/11/content_281475539078636.htm (Letöltés időpontja: 2018. 02. 06.)

⁸ IMF – International Monetary Fund.

⁹ IMF, Regional Economic Outlook Asia Pacific: Preparing for Choppy Seas, 2017. 05.

¹⁰ IMF, Regional Economic Outlook Asia Pacific: Making the Most of the Upswing, 2017. 10.

Ezzel a háttérrel az ázsiai–csendes-óceáni térség országai a politikai és a gazdasági reformokat önerőből képesek folytatni. Mivel viszont a regionális biztonság kihívásai egyre súlyosabbakká válnak, máris túlmutatnak az egyes országok, illetve a kétoldalú nemzetközi együttműködés kockázatkezelési képességén, ezért a térségben egyre több ország ismeri fel az egész régióra kiterjedő és a különböző biztonsági kihívásokat átfogóan kezelő többoldalú együttműködési platform létrehozásának fontosságát.

A régió gazdasági együttműködésének gyors fejlődése miatt az ázsiai–csendes-óceáni térség biztonsági keretrendszere lemarad, aminek hiányában már most sem tudjuk időben és hatékonyan kezelni a bonyolult és változó biztonsági kihívásokat. Fontos, hogy fokozatosan kiépítsünk egy olyan biztonsági keretrendszert, amely a jövőbeli követelményeinket tartalmazza, tükrözi a térség jellemzőit és megfelel a régió érdekeinek.¹¹

AZ ÁZSIAI–CSENDES-ÓCEÁNI TÉRSÉG MULTILATERÁLIS BIZTONSÁGI STRUKTÚRÁJA ELŐMOZDÍTÁSÁNAK SZÜKSÉGESSÉGE

Jelenleg az ázsiai–csendes-óceáni térség még számos biztonsági kérdéssel néz szembe:

- a történelem által hátrahagyott megoldatlan problémák;
- a térségi geopolitikai feszültség;
- a nem hagyományos biztonsági fenyegetések erősödése;
- néhány ország politikai reformjainak kudarca.¹²

A térségben a történelem által hátrahagyott megoldatlan problémák korlátozzák az együttműködést

Japán folyamatosan törekszik a kollektív önvédelemre vonatkozó tilalom feloldására. A szigetország régóta tartó negatív hozzáállása, a második világháborúban tanúsított agresszív viselkedése a legfőbb akadály, amely korlátozza a kelet-ázsiai országok közötti kapcsolatok fejlődését, például Kína, Japán és Dél-Korea között. Különösen amióta Abe miniszterelnök kabinetje hivatalba lépett, és a kormányfő többször meglátogatta a Jaszukuni-szentélyt,¹³ így robbantva ki regionális vitákat. Japán több alkalommal átdolgozta a történelemkönyveit,¹⁴ amivel újabb és újabb megvilágításba helyezte az ország második világháborús szerepvállalását. Többször megpróbálta a második világháború befejezését követő Békealkotmányát¹⁵

¹¹ Vice Minister of Foreign Affairs of China Liu Zhenmin: It is imperative to gradually build a new security architecture for the Asia-Pacific, on the press conference of the White Paper. The State Council Information Office of China, 2017. 01. 11. <http://www.scio.gov.cn/xwfbh/xwfbh/wqfbh/35861/36008/zy36012/Document/1539500/1539500.htm> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 06.)

¹² CASS – Chinese Academy of Social Science: China's Peripheral Security Situation Assessment (2016) – Belt and Road: Strategic Docking and Security Risk, 2016. 04.

¹³ A Jaszukuni-szentély egy nemzeti vallási intézmény Japánban, amely a második világháború 2,4 millió áldozatára emlékeztet, közöttük azonban mintegy 1000 háborús bűnös található, akiket a szövetséges háborús törvényszékek elítéltek és kivégeztek. A Jaszukuni-szentély látogatása azt jelenti, hogy tiszteletet kapnak a történelem legsúlyosabb bűneit elkövető emberek. <https://www.pri.org/stories/2013-12-26/why-yasukuni-shrine-so-controversial> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 06.)

¹⁴ The ongoing battle over Japan's textbooks. <http://www.nytimes.com/2002/02/12/news/the-ongoing-battle-over-japans-textbooks.html> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 06.)

¹⁵ A „Békealkotmány” Japán jelenlegi alkotmánya, amelyet a japán kormány részére a második világháborús veresége után a szövetségesek fogalmaztak meg. Az alkotmány 9. cikke kimondja, hogy Japán lemond a hadüzenet jogáról és támadóerejűvének megtartásáról.

módosítani, ezzel együtt pedig a kollektív önvédelemre vonatkozó tilalom feloldására törekszik.

2015. július 16-án a japán parlament a nemzetközi közösség és a belföldi közvélemény erőteljes ellenállása dacára új katonai jogszabályok bevezetését jelentette be. A bejelentéssel Japán védelmi politikája szembekerül a Békealkotmány korlátozásaival, és nem felel meg a békés együttműködés tendenciájának.¹⁶ Japán továbbra is a hidegháborús mentalitást követi, erősíti a katonai szövetségeit, katonai erőketítésre törekszik – erre utal a japán kormány aktuális politikája és katonai költségvetése –, ezzel súlyos aggodalmat okoz a térségi szomszédos országokban és a nemzetközi közösségben egyaránt.¹⁷

Észak-Korea nukleáris fegyvere a legnagyobb biztonsági kihívássá vált az ázsiai–csendes-óceáni térségben. Egyrészt az Amerikai Egyesült Államok meggyőződése, hogy diplomáciai eszközökkel nehezen veheti rá az országot nukleáris fegyvereinek leszerelésére. Ezért nem hajlandó lemondani az Észak-Korea elleni erőszak esetleges alkalmazásáról, vagy a Koreai-félszigeten történő beavatkozásról. Amerika folyamatosan növeli katonai jelenlétét a térségben, és erősíti a katonai együttműködést Japánnal és Dél-Koreával, valamint a két ország között is.¹⁸ Másrészt Észak-Korea a saját komplex biztonságának kialakítására törekszik, ezért nem hajlandó lemondani nukleáris fegyvereinek fejlesztéséről. Az ENSZ határozatainak ismételt megsértésével 2016. január 1-jén egy kis teljesítményű atomfegyver, 2017. július 7-én pedig egy nagy hatótávolságú ballisztikus rakéta tesztjét hajtotta végre.¹⁹ Az Amerikai Egyesült Államok és Észak-Korea közötti alapvető bizalom hiánya miatt a béketárgyalás egy „nukleáris teszt, utána szankció, majd új nukleáris teszt és új szankció” körbe zárult be.²⁰ *(E tanulmány lezárását követően, 2018 májusában jelentős változások történtek az USA és Észak-Korea viszonyában – A szerk.)*

Kína úgy véli, hogy az észak-koreai nukleáris probléma megoldásához be kellene tartani a békés párbeszéd és a konzultáció útját. Hosszú ideje Kína a nukleáris fegyver nélküli Koreai-félsziget előmozdítására, a félsziget békéjének és stabilitásának megővésére, illetve a hatoldalú tárgyalás mielőbbi újraindítására tesz hatalmas erőfeszítéseket.²¹

A regionális geopolitikai feszültség okozta térségi láncreakciók

A térségbeli országok szárazföldi és tengeri területének szuverenitásával kapcsolatos viták főleg az alábbi öt problémára koncentrálnak:

– Kína törvényes szuverenitásának fenntartása a kelet-kínai-tengeri Tiaojü-sziget vonatkozásában;

¹⁶ Diet enacts security laws, marking Japan's departure from pacifism. The Japan Times News: 2015. 09. <https://www.japantimes.co.jp/news/2015/09/19/national/politics-diplomacy/diet-enacts-security-laws-marking-japans-departure-from-pacifism-2/#.Wm-eJVMrLIV> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 08.)

¹⁷ Yang Jiechi: China's Strict Position about the Japanese House of Representatives Passing the New Security Act. The State Council Information Office of China, 2015. 07. 16.; http://www.gov.cn/guowuyuan/2015-07/16/content_2898466.htm (Letöltés időpontja: 2018. 02. 08.)

¹⁸ U.S. Policy and Strategy in the Asia Pacific Challenges and Opportunities, 2017. 04. 25.

¹⁹ Ban welcomes Security Council measure tightening and expanding sanctions, 2016. 05. 02.; UN News Centre, The Security Council unanimously passed a resolution sanctioning North Korea, 2017. 08. 05.

²⁰ Fu Ying: North Korea Nuclear Issue: Past, Present and Future-China Perspective. Brookings Institution. 2017. 04. 30. <https://www.brookings.edu/research/the-korean-nuclear-issue-past-present-and-future/> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 08.)

²¹ White Paper: China's Policies on Asia-Pacific Security Cooperation, 2017. 01. 11.

- Kína törvényes szuverenitásának fenntartása a dél-kínai-tengeri területen;
- a Japán és Dél-Korea között található Du-sziget hovatarozásával kapcsolatos vita;
- a Kuril-szigetek déli tagjai feletti szuverenitás vitája Oroszország és Japán között;
- vita Kasmír hovatarozásáról India és Pakisztán között.

A kelet-kínai-tengeri Tiaoju-sziget és a Dél-kínai-tenger területének kérdésével kapcsolatban a kínai kormány számos hivatalos nyilatkozatot tett. A Tiaoju-sziget és a hozzá kapcsolódó egyéb szigetek Kína elidegeníthetetlen területei. Ezenfelül Kína vitathatatlan szuverenitással rendelkezik a Dél-kínai-tengeren lévő Nansa-szigeteken (és a hozzá közeli tengeri területeken). Kína hatalmas erőfeszítést tesz a Dél-kínai-tenger békéje és stabilitása megőrzése érdekében. Határozottan kiáll saját területei szuverenitása mellett, és szorgalmazza, hogy a vitákat az érintett országok békés konzultációkon és tárgyalásokon rendezzék. Ennek érdekében a térség országainak felelősségteljesen kell eljárniuk.

Jelenleg számos biztonsági együttműködési mechanizmus működik Ázsiában, amelyek szerepet játszanak a regionális biztonság megőrzésében. Ezek alapján kellene megérteniük és tiszteletben tartaniuk az ázsiai országoknak egymás kulturális koncepcióit, és az ázsiai jellemzőknek megfelelő új biztonsági együttműködési keretrendszert közösen kialakítaniuk.²²

Afganisztán békés újjáépítésével kapcsolatban az Amerikai Egyesült Államok úgy véli, hogy az ország jövőbeli fejlődése attól függ, sikerül-e a politika, a gazdaság és a biztonság átmenetének programja. Afganisztánnal kapcsolatos politikáját Washington folyamatosan módosította annak érdekében, hogy uralja az afgán átmenet folyamatát. Az afgán elnökválasztás sikere ellenére az ország jelenlegi politikai rendszere még nagyon gyenge, az etnikai konfliktusok továbbra is élesek,²³ a gazdasági fejlődés súlyos kihívásokkal néz szembe, és a biztonsági helyzetben sincs jelentős változás. Afganisztán körzeteinek 70%-ában tapasztalható a tálibok nyílt aktivitása, akik az ország területének 4%-át teljes ellenőrzésük alatt tartják.

A térség nem hagyományos biztonsági fenyegetéseinek fokozódása rontja a térség biztonságát és stabilitását

A nem hagyományos konfliktus fogalmkörébe tartozhat: terrorelhárítási harc, gazdasági konfliktus (pénzügyi, kereskedelmi konfliktus stb.), biokémiai fenyegetés, erőforrás-konfliktus (például víz, olaj és ásványok), információs konfliktus (kibertámadás, információs hadviselés), kulturális konfliktus (vallási konfliktus, ideológiai konfliktus, közmédia-verseny) stb.

A nem hagyományos katasztrófák lehetnek: idegen növény- és állatfajok inváziója, súlyos fertőző betegségek kitérése, súlyos természeti katasztrófák, környezetszennyezés, súlyos bűncselekmények (nemzetközi ember-, fegyver-, kábítószer-csempészet) stb.²⁴

A katasztrófásorozat – a 2004-es indiai-óceáni óriási szökőártól a 2011-es japán földrengésen át (ennek következménye a nukleáris szivárgás) a malajziai légitársaság 370-es

²² Xi Jinping: Jointly Create a Better Future of Peace and Prosperity for Asia Through Dialogue and Consensus, speech of the President of the People's Republic of China at the Opening Ceremony of the Fifth Meeting of the CICA Ministers of Foreign Affairs, 2016. 04. 28.

²³ A két afgán országos vezető közül az elnököt főleg a pastuk támogatják az ország keleti és déli részén, a kormányfő pedig az Északi Szövetség képviselőjeként a tádzsik és a hazara etnikai támogatást élvezi. A két politikai tábor közötti összecsapás miatt az északi és a déli etnikai csoportok közötti ellentmondások tovább mélyülnek.

²⁴ CASS – Chinese Academy of Social Science: China Non-traditional Security Research Report (2016–2017), 2017. 09. 05.

járatainak 2014-es eltűnéséig – azt mutatta, hogy hiányzott a katasztrófamegelőzés és -kezelés képessége az ázsiai–csendes-óceáni térség országában, és így szükség volt más országok vagy nemzetközi szervezetek támogatására.²⁵

Néhány ország politikai reformjainak kudarca fokozza a regionális társadalmi nyugtalanságot

1999–2001 között az indonéziai turbulens politikai helyzet következtében folyamatosan törtek ki etnikai és vallási konfliktusok, amelyek emberek százainak halálát okozták. 2005-ben a Fülöp-szigeteken az úgynevezett „negyedik népi hatalom forradalma” tört ki, és a következő években folyamatosak voltak a kormányellenes megmozdulások. 2006 óta Thaiföld politikai helyzete is zűrzavarossá vált a „sárga ingek” és a „vörös pólók” közötti konfliktusok miatt. A Nyugat-Ázsiában és Észak-Afrikában bekövetkezett súlyos politikai zűrzavart követően 2010 után nyilvánvalóan populista tendenciák jelentek meg az ázsiai–csendes-óceáni térség néhány országának politikai és társadalmi folyamataiban. Az emberek gyakran mentek az utcákra tiltakozni a kormány ellen, ami sokszor véres összecsapásba torkollott. A nemzetközi rendre és normákra gyakorolt negatív hatásokon túl ez szociális biztonsági és kormányzati hitelességi válságot is okozott, amely holisztikusan és folyamatosan fenyegette a társadalmi struktúrát, a politikai stabilitást, így az emberek életét és egészségét egyaránt.

Összefoglalva, a fenti problémák miatt az ázsiai–csendes-óceáni térség „veszélyeztetett zónává” válik a biztonsági fenyegetések és zűrzavarok miatt. Ezeket a biztonsági kérdéseket nehezebben kezelhetik egyoldalú erőfeszítésekkel vagy szimplán kétoldalú egyeztetésekkel, ezért a térségnek rendkívül fontos létrehoznia egy olyan regionális biztonsági rendszer kereteit, amely a régió helyzetének ténylegesen megfelel, és kielégíti minden ország igényét.²⁶

KÍNA KONCEPCIÓJA AZ ÁZSIAI–CSENDES-ÓCEÁNI TÉRSÉG MULTILATERÁLIS BIZTONSÁGI STRUKTÚRÁJÁVAL KAPCSOLATBAN, A POZITÍV KÍNAI HOZZÁÁLLÁS

Az új problémák megoldásához új ötletekre van szükség. A regionális integráció dinamikus fejlődése miatt már elavultak olyan régi biztonsági elvek, mint a hidegháborús mentalitás, a „nulla összegű játék” és a katonai erőkre való kizárólagos támaszkodás.

Az új körülmények között minden országnak idővel lépéseket kell tennie. Nyitottsággal és befogadóképességgel kell erősítenie a szolidaritást és az együttműködést, illetve a térség biztonsági keretrendszerét kell fejleszteni és az ázsiai–csendes-óceáni térség biztonságához kell felfedezni az új utat.

²⁵ Wu Sichun: Asia Pacific Security Framework Transformation. Shanghai Institutes For International Studies, 2015. 02.

²⁶ Speech of Li Keqiang at the Eighth East Asia Summit, 2013. 10. 11. The State Council Information Office of China, <http://www.fmcopec.gov.hk/eng/xwdt/wsyw/t1088649.htm> (Letöltés időpontja: 2018. 02. 11.)

Az ázsiai–csendes-óceáni térség multilaterális biztonsági struktúrájával kapcsolatos alapelvek

Az Ázsiai Együttműködési és Bizalomerősítő Konferencia (CICA²⁷) 2014 májusában tartott 4. csúcstalálkozóján Xi Jinping kínai elnök a közös, átfogó, együttműködő és fenntartható biztonság fogalmára, illetve a széles körű konzultációval, közös hozzájárulással és közös előnyökkel járó térségi biztonsági együttműködésre hívta fel a figyelmet.

Közös biztonság: minden ország biztonsága legyen tiszteletben tartva és biztosítva. Ne lehessen kiemelni néhány ország biztonságát, és figyelmen kívül hagyni a többi országot, vagy csak úgynevezett saját abszolút biztonságra törekedni, a többi ország kárára. Ezenfelül a harmadik fél elleni katonai szövetségek megerősítése nem járul hozzá a közös térségi biztonság megőrzéséhez.

Átfogó biztonság: hagyományos és nem hagyományos területen is meg kell őrizni a biztonságot. A térségi biztonság általános problémáját és a tényleges körülményeket is figyelembe kell venni, a térségi biztonság megszilárdítását összehangoltan kell előmozdítani. Erőfeszítéseket kell tenni a jelenlegi kiemelt biztonsági kihívások megoldására, a potenciális biztonsági fenyegetések kezelésére pedig koordinációs terveket kell készíteni.

Együttműködő biztonság: az országok párbeszéddel és együttműködéssel mozdítsák elő a saját biztonságukat és a régióét. Öszinte és elmélyült párbeszédén keresztül erősítsék meg a kölcsönös stratégiai bizalmat és csökkentsék a közös aggodalmakat. Keressenek közös pontokat, csökkentsék a különbségeket és éljenek harmóniában egymással. Vegyék figyelembe a közös kihívásokat, tudatosan és aktívan segítsék elő az együttműködést, folyamatosan terjesszék ki együttműködési területeiket, keressenek új együttműködési lehetőségeket, valamint együttműködve törekedjenek a béke előmozdítására.

Fenntartható biztonság: az állandó biztonság megvalósításához fejlődésre van szükség. Minden félnek a fejlesztésre kell összpontosítania, az emberek életét aktívan kell javítania, és a biztonság alapját folyamatosan meg kell újítania. Közös fejlesztést és regionális integrációt, a regionális gazdasági és biztonsági együttműködés interakcióit és a szinkronizált előrehaladást kell előmozdítaniuk. Folyamatos és fenntartható fejlődéssel mozdítsák elő a térség biztonságát.

Az ázsiai–csendes-óceáni térség multilaterális biztonsági struktúrájával kapcsolatos koncepció

A befogadó együttműködés az ázsiai–csendes-óceáni biztonsági keretrendszer alapelve. A befogadó nem azt jelenti, hogy hanyagolják el az államok közötti ellentmondásokat és vitákat, vagy csupán az államközi együttműködésekkel keressék a megoldásokat. Ehelyett minden őszinte erőfeszítést üdvözöljenek és bátorítsanak a problémák megoldására. Ez egyfajta kölcsönös tiszteleten és őszinteségen alapuló együttműködési szellem. Jelenleg a hidegháború által hátrahagyott kétoldalú katonai szövetség rendszere az átfogó térségi együttműködés legnagyobb akadálya. Bár az ázsiai–csendes-óceáni térségben számos biztonsági együttműködési mechanizmus létezik, ezek közül a legtöbb csak kétoldalú vagy az országok kisebbségére korlátozódik, más országok és régiók részvételét kizárja, vagy magasabb küszöböt állít fel az új belépők számára.

²⁷ Conference on Interactivity and Confidence Building Measures in Asia.

2014 előtt Kína mindig ki volt zárva az Amerikai Egyesült Államok által vezetett, évenkénti csendes-óceáni közös katonai gyakorlatokból. Ezek az exkluzív mechanizmusok az országok között gyanút és antagonisztikus ellentéteket okoznak, és nem járulnak hozzá a kölcsönös bizalom megteremtéséhez a térségben. Ezért ezt, vagyis a biztonsági együttműködés akadályát kell fokozatosan megszüntetni, így egy általános, minden országot lefedő, illetve kölcsönösen és őszintén együttműködő térségi biztonsági keretrendszer hozható létre.

A nagyhatalmak közötti stratégiai konszenzus az ázsiai–csendes-óceáni biztonsági keretrendszer alapja. A térség hatalmas országai közötti alapvető, kölcsönös bizalom hiányában semmilyen többoldalú biztonsági mechanizmus stabil fejlesztése nem végrehajtható. Ha a térség egyes nagyhatalmai továbbra is ellenállnak, akadályozzák egymást, és csak a kis országok koordinálásában és egyensúlyozásában vesznek részt, akkor nem tudják a térségben lévő biztonsági együttműködési platform szerepét teljes mértékben eljátszani. A kis országokat rákényszerítik, hogy „válasszanak oldalt és álljanak be a csapatba”, nehezebbé téve a regionális biztonsági együttműködést. Ezért először a térségi biztonság fejlődéséről kell egyeztetniük, majd fektessék le a térség biztonsági keretrendszerének alapjait.²⁸

Mivel Kína és az Amerikai Egyesült Államok gazdasága, hadipotenciálja és stratégiai autonómiája sokkal erősebb, mint más országoké, ezért közöttük egy olyan új típusú kapcsolat létrehozása és megszilárdítása a kulcs a biztonsági keretrendszer sikeres felépítéséhez, mint „nem konfliktus, nem összecsapás, kölcsönös tisztelet és együttműködés”. A Kína és az Amerikai Egyesült Államok közötti stratégiai együttműködés fenntartásával őrizhető meg az általános béke és stabilitás a térségben, ami ugyanabba az irányba mozdítja el a két ország erőfeszítéseit.

A különböző területeket átfogó együttműködés az ázsiai–csendes-óceáni térség biztonsági keretrendszerének hajtóereje. Ez is a biztonsági struktúra elveinek az átfogó biztonsághoz tartozó fontos témája, melynek részei az együttműködés átfogó területei és módszerei. A hagyományos és nem hagyományos biztonsági kérdések kezelése egyrészt biztosíthatja a jövő biztonsági keretrendszerét, másrészt az országok közötti területi együttműködés számára teremthet kedvező feltételeket.²⁹ Az együttműködés módszereinek szempontjából a térség biztonsági keretrendszere három pontból áll:

- konfliktus-ellenőrzés;
- válságmegelőzés;
- képességépítés.

A nézeteltérések és konfliktusok kezelése közben minden országnak – különösen a fejlődő országoknak – az öngazgatási és a biztonság biztosításával kapcsolatos képességeit kell folyamatosan fejlesztenie.

A többszintű együttműködési mechanizmus az ázsiai–csendes-óceáni biztonsági térség keretrendszerének alapvető garanciája. Az ázsiai–csendes-óceáni térség jövőbeli biztonsági keretrendszerének hatékony együttműködési mechanizmusokat kell tartalmaznia, amelyek az országok között az általános biztonsági kérdések koordinálását és a biztonsági területeken történő együttműködést magukba integrálják. A kormányok, vállalatok, tudósok, közmédiák és emberek közötti kommunikáció kialakításával előmozdítható a térség széles körű konszenzusa és a kölcsönös megértés.

²⁸ Yu Tiejun: The coordination between China, the United States and Japan is currently the key point for building a composite security architecture in the Asia Pacific region. *International Political Studies*, the first period of 2011.

²⁹ Contemporary Asia Pacific, the first period of 2014. „The Four-Wheeled” Framework Proposal for Future China East Asia Security Policy.

KÍNA RÉSZVÉTELE AZ ÁZSIAI–CSENDES-ÓCEÁNI TÉRSÉG MULTILATERÁLIS BIZTONSÁGÁVAL KAPCSOLATOS NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSBE

Katasztrófavédelem

2015-től Kína aktívan részt vesz az ázsiai–csendes-óceáni térségben folyó katasztrófavédelmi együttműködésben. Kína szervezte a SESZ-tagállamok sürgősségi, megelőző és segélyszervezeteinek 8. csúcstalálkozóját, illetve Kína, Japán és Dél-Korea 3. katasztrófavédelmi közös gyakorlatát. Malajziával közösen tartotta az ASEAN-térség 4. katasztrófa-elhárítási gyakorlatát. Részt vett az ENSZ 3. katasztrófakockázat-csökkentő konferenciáján, a SESZ tagállamai sürgősségi, megelőző és segélyszervezeteinek nemzetközi gyakorlatában, az APEC 9. katasztrófavédelmi fórumán, illetve a nemzetközi kutatási és mentési tanácsadócsoport térségi földrengés-reagálási gyakorlatán.

Terrorelhárítási együttműködés

2015 óta Kína a terrorizmussal kapcsolatos és az illegális bevándorlás elleni küzdelmében együttműködik számos szomszédos országgal, és sikeresen tartóztatott le a térségben tevékenykedő, terrorizmussal kapcsolatos gyanúsítottakat és embercsempészeket. Ezek az erőfeszítések nagy csapást mértek a Kelet-turkesztáni Iszlám Mozgalom (ETIM³⁰) illegális embercsempész-hálózataira, és hatékonyan gátolták az ETIM és más terrorszervezetek térségbe való beszivárgását.

Kína kétoldalú terrorelhárítási konzultációt tartott az Amerikai Egyesült Államokkal, Oroszországgal, Kanadával, az Egyesült Királysággal, Indiával, Pakisztánnal, Dél-Koreával és Indonéziával. Ezenfelül sikeresen megtartotta az ASEAN-térség 13. terrorelhárítási és nemzetközi bűncselekmények elleni küzdelemről szóló fórumát, előmozdítva az erőszakos és a terrorista témájú videofelvételek internetes forgalmazása és a határokon átnyúló terrorista tevékenységek elleni küzdelemben történő együttműködést. Ezenkívül aktív szerepet vállalt az APEC terrorelhárítási munkacsoportjában és a globális terrorelhárítási fórumban, továbbá megtartotta az ASEAN nemzetközi bűnözéssel foglalkozó, miniszteri szintű találkozóját.

Kína, Afganisztán, Pakisztán és Tádzsikisztán létrehozta a négy ország terrorelhárítási együttműködését koordináló mechanizmust. A megállapodás célja összhang és kölcsönös segítségnyújtás biztosítása olyan területeken, mint a helyzetelemzés, a nyomok ellenőrzése, a hírszerzési információk megosztása, a kapacitásépítés, a közös képzés.

Együttműködés a nemzetközi bűncselekmények elleni küzdelemben

A kínai kormány nagy szerepet vállal a nemzetközi bűncselekmények elleni küzdelemben, és teljes mértékben betartja az ENSZ nemzetközi bűnözés elleni egyezményét. Kína összesen 123 szerződést kötött 70 országgal, például igazságügyi segítségnyújtás, kiadatás terén, illetve aktív kétoldalú igazságügyi és bűnüldözési együttműködési mechanizmusokat épített ki az Amerikai Egyesült Államokkal, Kanadával és más országokkal, amivel szilárd

³⁰ Eastern Turkistan Islamic Movement.

jogalapot és hatékony mechanizmust biztosít a különböző nemzetközi bűncselekmények elleni küzdelemben.

2015 októberében megrendezte a Kína és az ASEAN közötti „biztonság és fejlesztés” elnevezésű bűntüldözési-biztonsági együttműködéssel kapcsolatos miniszteri szintű párbeszédet.

Kiberbiztonság

2015 óta Kína aktívan előmozdítja a kiberbiztonság folyamatát az ENSZ keretein belül, és aktív részt is vállal benne. Kína más SESZ-tagállamokkal közösen „Az információbiztonság nemzetközi magatartási kódex” egy aktualizált verzióját nyújtotta be az ENSZ Közgyűlésének. Kína aktívan részt vett az ENSZ kiberbiztonsági szakértői csoportja munkájában, hatékonyan előmozdítja a csoport végleges jelentésének elkészítését.

Kína folyamatosan elősegítette a kétoldalú kiberbiztonsági párbeszédet és a gyakorlati együttműködést a régió országaival. Oroszországgal információbiztonsági együttműködési megállapodást írt alá. Kína kiberbiztonsági párbeszédet folytat Japánnal, Dél-Koreával és az EU-val. Az Amerikai Egyesült Államokkal magas szintű párbeszédet folytatott a kiberbűnözés elleni küzdelemlről és a kapcsolódó ügyekről.

Tengeri biztonsági együttműködés

2015 volt Kína és az ASEAN tagállamai tengeri együttműködésének éve. A tengeri együttműködés kulcsfontosságú területe a „21. századi tengeri Selyemút”. Kína a tengeri biztonságról és a környezetvédelemlről együttműködési tevékenységsorozatot tartott az ASEAN-országokkal. Tudományos expedíciót szervezett az Andamán-tengeren, Thaifölddel megtartotta a kétoldalú tengeri együttműködési bizottság 4. konferenciáját. Egyetértési nyilatkozatot írt alá Malajziával a két ország közös tengerészeti kutatóközpontjának létrehozásáról, Indonéziával folytatódik a tengeri és klímaközpont, illetve a hozzá tartozó megfigyelőállomások építése. Kína megrendezte a délkelet-ázsiai országok 3. tengeri kutatási és környezetvédelmi együttműködési fórumát.

2016 júniusában – Vietnám kérésére – Kína hajókkal és repülőgépekkel vett részt egy lezuhant vietnámi repülőgép személyzetének keresésében és mentésében. 2008 decembere és 2016 januárja között az Ádeni-öbölben és a szomáliai vizeken a kínai haditengerészet hajói a kalózkodás elleni nemzetközi műveletben is részt vettek.

Nonproliférációs és leszerelési együttműködés

Kína aktívan részt vesz a nemzetközi fegyverzet-ellenőrzési és leszerelési programokban, a nukleáris fegyverek terjedésének megakadályozásában. Szorgalmazza, hogy tiltsák be a nukleáris fegyverek fejlesztését és alkalmazását, illetve szereljék le az összes nukleáris fegyvert. Arra törekszik, hogy az Atomsorompó-szerződés (NPT³¹) felülvizsgálati konferenciáinak határozatait ténylegesen hajtsák végre, és konstruktív szerepet játszott az NPT 9. felülvizsgálati konferenciáján és a Szerződés végrehajtásáról a Biztonsági Tanács öt állandó tagja által tartott konferencián.

³¹ Treaty of the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, illetve Non-proliferation Treaty – Atomsorompó-szerződés.

Kína szeretné elérni minden tömegpusztító fegyver, köztük a vegyi fegyverek teljes betiltását. Ellenzi a vegyi fegyverek fejlesztését, tárolását és alkalmazását, ezért támogatja a vegyi fegyverek fejlesztésének, gyártásának, tárolásának és alkalmazásának tilalmáról szóló egyezmény betartását, illetve a Vegyifegyver-tilalmi Szervezet (OPCW³²) munkáját.

KÖVETKEZTETÉS

Általánosságban megállapítható, hogy az ázsiai–csendes-óceáni térség biztonsági keretrendszere átalakításának el kell szakadnia a hidegháborús mentalitásoktól, és új kulcsfontosságú elemekkel, úgymint békével, együttműködéssel és közös fejlesztésekkel kell létrehozni az új biztonsági együttműködési rendszer kereteit, amely a jelenlegi ellentmondásos biztonsági helyzetben nyújthat segítséget a térség országainak, illetve új biztonsági rendet építhet fel az ázsiai–csendes-óceáni térség jövője számára.

FELHASZNÁLT IRODALOM

APCSS: Countries of the Asia-Pacific Region. <http://apcss.org/about-2/ap-countries>

Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC): Key Indicators Database. http://statistics.apec.org/index.php/key_indicator/index

Ban welcomes Security Council measure tightening and expanding sanctions. UN News Centre, 2016. 05. 02.

CASS (Chinese Academy of Social Science): China Non-traditional Security Research Report (2016–2017). Social Science Academic Press, 2017.

CASS (Chinese Academy of Social Science): China's Peripheral Security Situation Assessment (2016) - Belt and Road: Strategic Docking and Security Risk. Social Science Academic Press, 2016.

Contemporary Asia Pacific: China's Future East Asian Security Policy Framework: A „Four-Wheel” Structure Design. Social Science Academic Press, 2014.

Diet enacts security laws, marking Japan's departure from pacifism. 2015. 09. <https://www.japantimes.co.jp/news/2015/09/19/national/politics-diplomacy/diet-enacts-security-laws-marking-japans-departure-from-pacifism-2/#.Wm-eJVMrLIV>

Fu Ying: *North Korea Nuclear Issue: Past, Present and Future-China Perspective*. The Brookings Institution, 2017.

IMF: Regional Economic Outlook Asia Pacific: Making the Most of the Upswing. International Monetary Fund Publication Services, 2017.

IMF: Regional Economic Outlook Asia Pacific: Preparing for Choppy Seas. International Monetary Fund Publication Services, 2017.

It is imperative to gradually build a new security architecture for the Asia-Pacific. The State Council Information Office of China on the press conference of the White Paper, 2017. 01. 11. <http://www.scio.gov.cn/xwfbh/xwfbh/wqfbh/35861/36008/zy36012/Document/1539500/1539500.htm>

Senate Armed Services Committee: U.S. Policy and Strategy in the Asia Pacific Challenges and Opportunities, 2017.

Speech of Li Keqiang at the Eighth East Asia Summit. The State Council Information Office of China, 2013. <http://www.fmccprc.gov.hk/eng/xwtd/wsyw/t1088649.htm>

³² Organization for the Prohibition of Chemical Weapons.

- The Ministry of Defence of the People's Republic of China: White Paper: China's Policies on Asia-Pacific Security Cooperation. 2017. http://www.mod.gov.cn/regulatory/2017-01/11/content_4769725.htm
- The ongoing battle over Japan's textbooks. <http://www.nytimes.com/2002/02/12/news/the-ongoing-battle-over-japans-textbooks.html>
- The Security Council unanimously passed a resolution sanctioning North Korea. UN News Centre. 2017. <https://news.un.org/zh/story/2017/08/280202>
- United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD): Review of Maritime Transport. United Nations Publication, 2011.
- United States Pacific Command (USPACOM): USPACOM Area of Responsibility. <http://www.pacom.mil/About-USPACOM/USPACOM-Area-of-Responsibility/>
- Wu Sichun: *Asia Pacific Security Framework Transformation*. Shanghai Institutes For International Studies, International Outlook Magazine, 2015.
- Xi Jinping: *Jointly Create a Better Future of Peace and Prosperity for Asia Through Dialogue and Consensus*, speech at the Opening Ceremony of the Fifth Meeting of the CICA Ministers of Foreign Affairs, President of the People's Republic of China. CICA, 2016. <http://www.cica-china.org/chn/yxxw/t1359706.htm>
- Yang Jiechi: *China's Strict Position about the Japanese House of Representatives Passing the New Security Act*. The State Council Information Office of China, 2015. http://www.gov.cn/guowuyuan/2015-07/16/content_2898466.htm
- Yu Tiejun: *The coordination between China, the United States and Japan is currently the key point for building a composite security architecture in the Asia Pacific region*. International Political Studies, the first period of 2011. <https://www.pri.org/stories/2013-12-26/why-yasukuni-shrine-so-controversial>